

N:o 128.

Af herr **C. W. Collander**, med förslag till vissa ändringar i jagtstadgan, i syfte att bereda statsverket inkomst af jagträtten å kronoparker m. m.

Uti tider som dessa, då, för täckande af de år efter år allt mer växande statsbehofven, nya skattekällor måste uppsökas, synes det mig vara en bjudande pligt att tillvarataga alla, äfven de minsta, statens inkomstkällor. Det har funnits en tid, då jagten i vårt land haft föga eller intet värde, och mångenstädes i landet är väl så ännu förhållandet, men i allmänhet, åtminstone uti landets mellersta och södra delar, har i detta hänseende förändrade förhållanden inträdt, så att numera mången jordegare åtnjuter ganska god inkomst af sina jagtmarker. Orsaken härtill torde vara att söka dels uti det skydd, gällande jagtlag lemna mot olofligt jagande, dels ock deruti, att landets lätta kommunikationer göra det möjligt för dem, som önska jagtarrenden, att söka sådana äfven på långt afstånd från hemvisten. Det är numera ej ovanligt, att personer boende i Stockholm förskaffa sig jagtarrenden vid vestkusten och i Norrland. Under sådant förhållande framställer sig osökt frågan: hvarför drager staten icke någon ekonomisk fördel af sina oerhördt stora jagtmarker och är det ej tid att, ju förr dess bättre, göra dessa jagtområden inkomstgifvande? Väsentligt hinder häremot finnes emellertid uti nuvarande jagtstadga, i ty att genom denna, förutom den jagträtt, som tillerkännes Konungen, jagten å kronans allmänningar och å häradsallmänningar monopoliseras till förmån för i jagtstadgan angifna personer. Vill man närmare granska detta förhållande, skall man finna, att monopolets tillkomst alls icke har något att skaffa med i

jagtstadgan omnämnde embets- och tjänstemäns löneförmåner, utan är gifvet dem, som det synes, för att jagten icke alldeles skulle lemnas obegagnad.

1808 års jagtstadga innehåller härom uti II art. 1 §. »Oss tillkommer jagten å våra djurgårdar, å kronoallmänningar samt å all annan oss och kronan tillhörig odisponerad jord», hvarjemte uti § 2 medgifves Konungens befallningshafvande och öfverjägmästare rätt »för egna personer utöfva all annan jagt, *utom den stora jagten*, å kronoallmänningar, som under deras tillsyn äro stälde.» Nya jagtstadgan af den 28 oktober 1864 gör härutinnan väsentlig ändring — se 1, 2 och 3 §§ af nämnda stadga. — Här utsträcker Kongl. Maj:ts och kronans jagträtt jemväl till häradsallmänningar, oberoende af om dessa stå under allmän vård eller menighetens gemensamma förvaltning — hvarjemte jagträtt å dessa allmänningar, kronoparker och all annan kronan tillhörig odisponerad mark förutom dem, som äro ställda till Kongl. Maj:ts särskilda disposition, medgifves chefen för domänstyrelsen och dem honom åtfölja samt för egna personer, Kongl. Maj:ts befallningshafvande samt de till skogs- och jägeristaten hörande tjänstemän, hvar inom sitt tjänstgöringsområde, hvarjemte rätt medgifvits domänstyrelsen, att under vissa förhållanden lemna jagträtt äfven åt den lägre skogsbetjeningen.

Det torde här böra framhållas, att den jagträtt, som sålunda är förunnad de till skogs- och jägeristaten hörande tjänstemän, väl icke afser andra än ordinarie dylika tjänstemän, men att jagtstadgan, efter hvad jag försport, i denna del så rymligt tolkas, att äfven *extra* sådana tjänstemän anse sig ega jagträtt å kronans nyssnämnda jagtmarker.

Sammansatta stats-, lag samt allmänna besvär- och ekonomiuetskottet vid 1862—1863 års lagtima riksdag yttrar angående ofvan antydda jagträtt uti sitt betänkande n:o 43:

»I afseende på föreskrifterna, hvilka personer ega att utöfva kronans jagträtt, förekomma några förändringar, föranledda af förändrade förhållanden med statens jägeripersonal. Sålunda har chefen för skogsstyrelsen såsom högste styresman för jagtväsendet erhållit samma rätt att jaga å kronans, icke till Kongl. Maj:ts enskilda disposition ställda, skogar, som förut är chefen för hoffjägeristaten tillagd. Det har synts billigt, att, likasom enligt 1808 års jagtstadga öfverjägmästarne ega att idka jagt å kronans allmänningar, hvar inom sitt län, sådan förmån äfven meddelas skogs- och jägeristatens öfrige tjänstemän med afseende å hvars och ens tjänstgöringsområde, äfvensom, på det icke vildbrådet å kronans skogar måtte gagnlöst förfaras, och enär erfarenheten visat,

att jagten lättast vårdas, derigenom att den begagnas, fast med sparsamhet, det blifvit skogsstyrelsen öppet lemnadt att efter omständigheterna tillåta skogs- och jägeribetjeningen att å skogar och marker, som stå under deras bevakning, anställa jagt efter allt vildt.»

Häraf styrkes jag uti ofvan uttalade mening, att det monopol på jagträppen å kronans marker, som medgifvits vissa embets- och tjänstemän ingalunda lemnats dem såsom någon löneförmån, hvidan detta monopol, bör när som helst kunna återtagas, utan att detta bör leda till någon berättigad klagan från dem, som deraf träffas. Ostridigt är, att jagten å kronans marker numera eger betydligt värde och kan lemna staten god inkomst. Denna inkomst bör tillvaratagas och icke, som nu sker, helt och hållet förbises. Lika litet som fiskerätt i statens fiskevatten tillkommer statens fiskeritjänstemän, lika litet bör statens skogsförvaltande tjänstemän få disponera jagten å statens jagtmarker. Jagträppen kan liksom fiskerätten arrenderas bort och bestämmelser dervid lemnas, som trygga jagtens vård och bestånd. Det är visserligen icke lätt att tillförlitligt beräkna värdet å jagten å statens jagtmarker, men närmelsevis torde detta väl låta sig göra. Enligt kongl. domänstyrelsens embetsberättelse för sistlidet år rörande skogsväsendet utgjorde vid årets slut kronoparkernas ytvidd 3,446,015,²⁵ hektar. Med kännedom om att mångenstädes, åtminstone uti mellersta och södra delen af landet jagträppen betalas med 10, 15 å 20 öre per hektar, torde det ej vara för högt beräkna värdet å kronans jagtmarker i medeltal till 2 öre per hektar. Kronans jagtmarker i sin helhet utarrenderade skulle då efter denna beräkning lemna årlig inkomst 60 å 70,000 kronor, ett belopp så afsevärdt, att det väl förtjenar tagas vara på. Men äfven om arrendesumman icke skulle uppgå till mer än hälften af nämnda belopp, är äfven detta af betydenhet att böra tillgodogöras statskassan och icke, som nu sker, alldeles förbises. Enligt mitt förmenande bör alltså den inkomstkälla, som jagten å statens jagtmarker otvifvelaktigt kan lemna, tillvaratagas och jagträppen utarrenderas genom kongl. domänstyrelsens försorg under arrendeperioder, som kunna anses lämpliga och under vilkor i afseende på jagträttens utöfning, som för jagtens vård och bestånd samt i öfrigt kunna anses nödiga, med öppen rätt för hvem som helst att om jagtarrendena täfla. För nåendet af detta mål erfordras emellertid sådan förändring af 1, 2 och 3 §§ af gällande jagtstadga, att derifrån uteslutes bestämmelsen om all annan *fri jagträtt* än den, som å kronans hägnade jagtparker och djurgårdar, å mark, hörande till kongl. lustslotten och andra till Kongl. Maj:ts disposition ställda lägenheter, å kungsgårdar och å kungsängar är för-

behållen Kongl. Maj:t och chefen för dess hofjägeristat jemte dem, som vid sådana tillfällen äro följaktiga, samt införes föreskrift derom, att jagträtten å kronoparker och å all annan kronan tillhörig odisponerad mark äfvensom å häradsallmänningar skall utarrenderas.

Som ofvan nämndt är, frångår nu gällande jagtstadga egare till häradsallmänning, ehvad den står under allmän vård eller under menighets egen förvaltning, jagträtt å dylik allmänning. och detta af skäl, som sammansatta utskottet vid 1862—1863 års riksdag angifver, eller att dessa allmänningar böra vara platser, hvarifrån villebråd kan spridas till andra orter, och det ansågs vara för jagten förstörande, om alla delegare uti häradsallmänning der fritt finge idka jagt. Af dessa skäl öfverflyttades jagträtten från egare af häradsallmänningarna till kronan, hvilket för närvarande är detsamma som på skogs- och jägeristatens tjenstemän. Då numera jagten å dessa allmänningar, hvilka enligt domänstyrelsens embetsberättelse för 1892 äro till antalet 105 med en ytvidd af 431,690,²⁶ hektar, eger arrendevärde, bör nyss angifna förhållande i afseende på jagten å desamma upphöra och jagträtten liksom annan afkastning göras inkomstgifvande för egare af dessa allmänningar. Detta kan ske derigenom, att jagträtten å häradsallmänningar, som stå under allmän vård, utarrenderas af domänstyrelsen på sätt och under vilkor, som kunna vardas för jagträtt å kronans marker bestämda, och arrendebeloppet tillfaller allmänningsegare, samt vidkommande de häradsallmänningar, som förvaltas af menighet, det må ankomma på denna förvaltning att utarrendera jagträtten eller lemna den obegagnad.

Med stöd af hvad jag sålunda anfört vågar jag vördsamt hemställa, att Riksdagen måtte för sin del besluta sådana ändringar och tillägg uti 1, 2 och 3 §§ af nu gällande nådiga jagtstadga af den 21 oktober 1864, att dessa lagrum må erhålla följande lydelse:

1 §. Kongl. Maj:t och kronan tillkommer jagträtten å dess hägnade jagtparker och djurgårdar, å mark, hörande till kongl. lustslotten och andra till Kongl. Maj:ts disposition ställda lägenheter, å kungsgårdar, kungsängar, kronoparker och all annan Kongl. Maj:t och kronan tillhörig, odisponerad mark.

2 §. Jagten å berörda marker utöfvas af Kongl. Maj:t sjelf och chefen för dess hofjägeristat jemte dem, som vid sådana tillfällen äro följaktiga, å kronans hägnade jagtparker eller djurgårdar å mark

hörande till kongl. lustslotten och andra till Kongl. Maj:ts disposition ställda lägenheter, å kungsgårdar och kungsängar, hvaremot jagträten å kronoparker och all annan kronan tillhörig odisponerad mark utarrenderas genom kongl. domänstyrelsens försorg enligt grunder, som härför varda bestämda.

3 §. I öfrigt — — — — —
 Enahanda rätt — — — — —
 Å jord — — — — —
 Å häradsallmänning, som står under allmän vård, utarrenderas jagträten till förmån för allmänningsegare af kongl. domänstyrelsen efter samma grunder, som för utarrendering af kronans jagtmarker varda bestämda, hvaremot, vidkommande jagträten å de häradsallmänningar, som stå under menighets förvaltning, det må ankomma på denna förvaltning att jagträten utarrendera eller lemna den obegagnad.

Som denna min motion afser att göra kronans egendom inkomstgifvande, anhålles om remiss till statsutskottet.

Stockholm den 28 januari 1894.

C. W. Collander.